

Conservatorio Profesional de Música de Vigo

Programación de Piano Complementario

Índice

---

1. Introducción	4
1.1 Marco Legal	4
1.2 Características do centro.....	5
1.3 Características do alumnado	6
2. Obxectivos xerais das ensinanzas musicais	8
2.1 Grao Profesional	8
3. Obxectivos específicos das ensinanzas musicais	9
4. Obxectivos, contidos e criterios de avaliación da materia de Piano Complementario	10
4.1 Grao profesional da materia de Piano Complementario	10
5. Metodoloxía	11
5.1 Principios metodolóxicos	11
5.2 Métodos didácticos.....	12
6. Atención á diversidade	13
7. Temas transversais	14
7.1 Educación en valores	14
7.2 Tratamento das tecnoloxías da información e da comunicación (TIC's)	15
8. Actividades culturais e de promoción das ensinanzas	16
8.1 Actos institucionais	16
8.2 Cursos e clases maxistras	17
8.3 Audicións.....	17
8.4 Outros	17
9. Secuenciación por cursos	18
9.1 Curso: 3º de grao profesional	18
9.1.1 Obxectivos	18
9.1.2 Contidos	18
9.1.3 Avaliación	20
9.1.4 Criterios para a concesión de ampliación de matrícula	22
9.1.5 Medidas de recuperación	22
9.1.6 Recursos didácticos	23
9.2 Curso: 4º de grao profesional	25
9.2.1 Obxectivos	25
9.2.2 Contidos	25

9.2.3	Avaliación	27
9.2.4	Criterios para a concesión de ampliación de matrícula	29
9.2.5	Medidas de recuperación	29
9.2.6	Recursos didácticos	30
9.3	Curso: 5º de grao profesional	32
9.3.1	Obxectivos	32
9.3.2	Contidos	32
9.3.3	Avaliación	34
9.3.4	Criterios para a concesión de ampliación de matrícula	36
9.3.5	Medidas de recuperación	36
9.3.6	Recursos didácticos	37
9.4	Curso: 6º de grao profesional	39
9.4.1	Obxectivos	39
9.4.2	Contidos	39
9.4.3	Avaliación	41
9.4.4	Criterios para a concesión de ampliación de matrícula	43
9.4.5	Medidas de recuperación	43
9.4.6	Recursos didácticos	44
10.	Procedementos de avaliación e seguimento da programación didáctica	46
11.	Procedementos para realizar a avaliación interna do departamento.	47
12.	ANEXOS	48
12.1	Probas de acceso a outros cursos de grao profesional	48
12.2	Folla de calibración para audicións e/ou probas instrumentais.....	48

1. Introducción

A presente Programación Didáctica de Piano Complementario está baseada na secuenciación dos obxectivos, contidos e criterios de avaliación ao longo dos catro últimos cursos do grao profesional, e foi realizada polo profesorado do departamento de tecla de acordo co currículo oficial vixente para a materia e co proxecto educativo do centro, como así establecen os artigos 5º e 10º do capítulo II dos Decretos 198/2007 e 203/2007, do 27 de setembro, respectivamente.

Este documento inclúe, ademais dos obxectivos e contidos, a metodoloxía que se vai a seguir (indicando materiais e recursos didácticos que se empregarán), a avaliación e os seus tipos, procedementos e ferramentas (tanto da aprendizaxe coma da ensinanza e da propia programación), a atención á diversidade, e outras informacións que consideramos de interese e necesidade para levar a cabo o proceso de ensinanza-aprendizaxe.

Entendemos esta programación didáctica como un instrumento flexible, que permite adaptarse ás circunstancias concretas do alumnado en cada momento do seu proceso de aprendizaxe, pero ao mesmo tempo, tamén como marco de referencia que lle dá forma á nosa ensinanza garantizando que aqueles alumnos e alumnas dun mesmo nivel, e incluso con diferente profesorado, poidan acceder a unha ensinanza que favoreza a consecución dunhas competencias mínimas equiparables.

1.1 Marco Legal

Para a elaboración desta programación didáctica tivéronse en conta os seguintes documentos legais, clasificados atendendo á súa data de publicación, de menor a maior antigüidade:

- **ORDE do 29 de setembro de 2015** pola que se convocan os premios extraordinarios nas ensinanzas artísticas profesionais nas modalidades de música, danza e de artes plásticas e deseño na Comunidade Autónoma de Galicia, correspondentes ao curso 2014/15. DOG do 6 de outubro de 2015.
- **DECRETO 229/2011**, do 7 de decembro, polo que se regula a atención á diversidade do alumnado dos centros docentes da Comunidade Autónoma de Galicia nos que se imparten as ensinanzas establecidas na Lei orgánica 2/2006, do 3 de maio, de educación. DOG 21 de decembro de 2011.
- **CIRCULAR 15/2011** da Dirección Xeral de Educación, Formación Profesional e Innovación Educativa pola que se ditan instrucións para determinados aspectos do funcionamento dos conservatorios elementais e profesionais de música e danza.
- **ORDE do 4 de agosto de 2011** pola que se desenvolve o Decreto 223/2010, do 30 de decembro, polo que se establece o Regulamento

Orgánico dos conservatorios elementais e profesionais de música e de danza da Comunidade Autónoma de Galicia. DOG do 18 de agosto de 2011.

- **DECRETO 223/2010**, do 30 de decembro, polo que se establece o Regulamento orgánico dos conservatorios elementais e profesionais de música e de danza da Comunidade Autónoma de Galicia. DOG do 19 de xaneiro de 2011.
- **ORDE do 28 de xullo de 2008**, pola que se regulan as probas de acceso ás ensinanzas profesionais de música dispostas no Decreto 203/2007, do 27 de setembro, polo que se establece o currículo das ensinanzas profesionais de réxime especial de música. DOG do 18 de agosto de 2008.
- **ORDE do 8 de febreiro de 2008**, pola que se regula a avaliación e cualificación do alumnado que cursa as ensinanzas profesionais de música que se establecen na Lei orgánica 2/2006, do 3 de maio, de educación. DOG do 26 de febreiro de 2008.
- **DECRETO 203/2007**, do 27 de setembro, polo que se establece o currículo das ensinanzas profesionais de réxime especial de música. DOG do 31 de outubro de 2007.
- **CIRCULAR 9/2007** da Dirección Xeral de Formación Profesional e Ensinanzas Especiais, pola que se ditan instrucións sobre o desenvolvemento das ensinanzas elementais e profesionais de música establecidas na Lei Orgánica 2/2006, de 3 de maio, de Educación.

1.2 Características do centro

O Conservatorio Profesional de Música de Vigo é un centro público creado no ano 2003 despois da separación obrigatoria tal e como dispoñía a Lei Orgánica 1/1990 Xeral de Ordenación Educativa do Conservatorio Superior de Música de Vigo.

Sito na rúa Fotógrafo Felipe Prósperi s/n, entre a Avenida da Florida e Praza da Miñoa, o centro conta con instalacións axeitadas ás ensinanzas musicais, resultando un tanto escaso de espazos para a demanda que unha cidade como Vigo fai das ensinanzas musicais.

O centro sitúase na bisbarra de Vigo, zona amplamente industrializada. A actividade musical da zona xira en torno á existencia de un grande número de bandas populares e coros onde moitos/as alumnos/as reciben unha formación musical inicial. Existen tamén na zona un número importante de escolas de música públicas e privadas, e nos últimos anos tamén se crearon varias formacións do ámbito orquestral.

O propio Conservatorio e algunhas entidades privadas (bancos, fundacións, sociedade filarmónica, etc.) programan actividades musicais. A cidade carece de fonoteca pública e de biblioteca musical especializada (a excepción da do

propio centro).

A maiores da actividade docente da ensinanza de música, no Centro realízanse diferentes actividades extraescolares e complementarias co obxectivo de completar a formación do alumnado: concertos, conferencias e cursos de especialización, e outros.

A ensinanza que se imparte no Conservatorio Profesional de Música de Vigo é a de música, regulada pola Lei 2/2006, do 3 de maio, de Educación e polo Real Decreto 1577/2006, do 22 de decembro polo que se fixan os aspectos básicos das ensinanzas profesionais de música, sendo na Comunidade Autónoma de Galicia os decretos polos que se regula o grao elemental e profesional o 198/2007, do 27 de setembro, e 203/2007, do 27 de setembro.

1.3 Características do alumnado

O centro conta cunha media de 640 alumnos e alumnas, variando a súa procedencia segundo a idade e o curso que realizan. Así, a maioría dos discentes do grao elemental pertencen á bisbarra de Vigo, agás algúns que veñen para cursar especialidades que non se imparten noutros conservatorios da provincia.

As principais motivacións para o estudo neste Centro son:

- A obtención dun título que lles abra saídas profesionais, e que posibilite a continuidade de estudos no grao superior de música.
- A calidade da ensinanza.
- A ubicación do Conservatorio.

As expectativas de futuro do alumnado varían segundo o grao no que se atopan: os/as alumnos/as de grao elemental teñen como principal obxectivo obter unha formación que lles permita gozar da música e poder continuar os seus estudos. O alumnado do grao profesional manifesta as súas preferencias por dedicarse á docencia e á práctica instrumental (orquestra, banda, coro, cámara, solista, etc.), e, se cadra, continuar os seus estudos nun Conservatorio Superior de Música.

No estudo individual do alumnado resalta o esforzo, a análise do repertorio e a comprensión do mesmo. Como gran problema sobresa a falta de tempo, especialmente no grao profesional, debido á gran cantidade de horas que o alumnado pasa no seu centro de ensinanza obrigatoria. Outros problemas son a falta de organización, de constancia e concentración no estudo.

O clima existente entre o alumnado e o profesorado do centro é óptimo, sendo este un dos valores máis apreciados por ambas partes.

É de destacar que as preferencias do alumnado no seu tempo de lecer, sigan relacionadas coa música, debido á importancia que dan á asistencia a concertos ou á escoita da mesma na casa. As outras afeccións do alumnado do Conservatorio Profesional de Música de Vigo son a lectura e os deportes.

Como conclusión, extraemos que ao ser este un centro de ensinanzas artísti-

cas o grao de satisfacción do alumnado co centro é alto, por non ser obrigato-
rios os devanditos estudos.

2. Obxectivos xerais das ensinanzas musicais

2.1 Grao Profesional

O Decreto 203/2007, do 27 de setembro, polo que se establece o currículo das ensinanzas profesionais de réxime especial de música, indica no artigo 2º que a súa finalidade é proporcionarlle ao alumnado unha formación artística de calidade e garantir a cualificación dos futuros profesionais da música, ordenándose en catro funcións básicas: formativa, orientadora, profesionalizadora e preparatoria para estudos posteriores.

Esta finalidade acádase ao longo dos seis cursos dos que consta este grao coa consecución dos seguintes obxectivos que aparecen enumerados no artigo 3º do mesmo Decreto:

- a) Habitarse a escoitar música e establecer un concepto estético que permita fundamentar e desenvolver os propios criterios interpretativos.
- b) Desenvolver a sensibilidade artística e o criterio estético como fonte de formación e enriquecemento persoal.
- c) Analizar e valorar a calidade da música.
- d) Coñecer os valores da música e optar polos aspectos xurdidos dela máis axeitados para o desenvolvemento persoal.
- e) Participar en actividades de animación musical e cultural que permitan vivir a experiencia de transmitir o gozo da música.
- f) Coñecer e empregar con precisión o vocabulario específico relativo aos conceptos científicos da música.
- g) Coñecer e valorar o patrimonio musical como parte integrante do patrimonio histórico e cultural.
- h) Tomar conciencia da importancia dunha escoita activa como base imprescindible na formación de futuros profesionais.

Fomentar a utilización do patrimonio musical en xeral, e a do galego en particular, como medio indispensable no enriquecemento da persoa e da súa formación musical.

3. Obxectivos específicos das ensinanzas musicais

A diferenza do Decreto 198/2007, que establece a ordenación do currículo das ensinanzas elementais, no Decreto 203/2007 de ordenación das ensinanzas profesionais recóllense no artigo 6º os obxectivos específicos destas, que serán desenvolvidos de xeito máis concreto no currículo de cada materia e que citaremos nos seguintes apartados deste mesmo punto.

Estes obxectivos específicos ou capacidades que deben ser adquiridos polo alumnado do grao profesional das ensinanzas de música son:

- a) Superar con dominio e capacidade crítica os contidos e os obxectivos formulados nas materias que compoñen o currículo da especialidade elixida.
- b) Coñecer os elementos básicos das linguaxes musicais, as súas características, as funcións e as transformacións nos contextos históricos.
- c) Utilizar o oído interno como base da afinación, da audición harmónica e da interpretación musical.
- d) Formar unha imaxe axustada das posibilidades e das características musicais de cada un, tanto a nivel individual como en relación co grupo, coa disposición necesaria para saber integrarse como un membro máis del ou para actuar como responsable do conxunto.
- e) Compartir vivencias musicais de grupo na aula e fóra dela que permitan enriquecer a relación afectiva coa música, a través do canto e da participación instrumental en grupo.
- f) Valorar o corpo e a mente para utilizar con seguridade a técnica e poder concentrarse na audición e na interpretación.
- g) Relacionar e aplicar os coñecementos adquiridos en todas as materias que compoñen o currículo, nas vivencias e nas experiencias propias para acadar unha interpretación artística de calidade.
- h) Coñecer e aplicar as técnicas do instrumento ou da voz de acordo coas exixencias das obras.
- i) Adquirir e demostrar os reflexos necesarios para resolver eventualidades que xurdan na interpretación.
- j) Cultivar a improvisación e a transposición como elementos inherentes á creatividade musical.
- k) Interpretar individualmente ou dentro da agrupación correspondente obras escritas en todas as linguaxes musicais, afondando no coñecemento dos estilos e das épocas, así como nos recursos interpretativos de cada un destes.

I) Actuar en público con autocontrol, dominio da memoria e capacidade comunicativa.

4. Obxectivos, contidos e criterios de avaliación da materia de Piano Complementario

---

4.1 Grao profesional da materia de Piano Complementario

En canto aos elementos curriculares do grao profesional que serviron de base para a elaboración desta programación, estes pódense consultar no Anexo II do Decreto 203/2007, do 27 de setembro, polo que se establece o currículo das ensinanzas profesionais de réxime especial de música.

5. Metodoloxía

Pola propia natureza da ensinanza do Piano Complementario, ao ter unha maior carga de traballo individual, as técnicas de ensinanza serán individuais e activas, e o método a empregar será a autoaprendizaxe guiada, onde o profesor en cada clase orientará e motivará ao alumnado para a busca, procesamento e aplicación da información necesaria, así como a aprendizaxe por proxectos, xa que estes coñecementos que adquirirá poranse en práctica nas metas ou proxectos establecidos.

Para dar reposta a todo o anterior, e de xeito xeral, as estratexias metodolóxicas adaptaranse á madurez do alumnado e aos factores contextuais da clase, como son o tempo dispoñible e os espazos e recursos cos que se conte.

5.1 Principios metodolóxicos

Os principios que rixen a elaboración desta programación didáctica dotándoa de coherencia e sentido son:

- **Actividade:** O carácter instrumental da especialidade de piano complementario require da práctica, polo que o principio de que as cousas se aprenden facéndoas vai implícito na nosa ensinanza.
- **Autonomía:** Cada alumno/a será orientado nas súas clases individuais, ensinándolle a traballar de forma independente e a tomar decisións por si mesmo.
- **Creatividade:** Ao tratarse dunha ensinanza artística, toda actividade que realicemos tratará de estimular o pensamento e a imaxinación, buscando conseguir que os nosos alumnos non repitan soamente o que decimos e pedimos.
- **Individualización:** A nosa ensinanza da materia é individual a maior parte do tempo, algo que nos facilita que en cada clase se teña en conta a dimensión persoal e afectivo social de cada alumno ou alumna.
- **Flexibilidade e diversidade de estratexias didácticas:** Co fin de conseguir os obxectivos propostos poderemos realizar as adecuacións que fosen precisas na temporalización dos contidos.
- **Convivencia:** Nos casos en que as actividades da nosa ensinanza requiran de traballo en equipo fomentárase en todo momento un clima de cordialidade e respecto entre o alumnado.
- **Significación:** Esta será unha das vías de motivación que empregaremos, presentando o que se aprende como algo que será útil noutras situacións, que terá aplicación reais.

- **Interdisciplinarietà:** Buscaremos relacionar os contidos da nosa materia cos das outras materias do currículo que cursa o noso alumnado para dotalos dunha maior significación

5.2 Métodos didácticos

Á hora de decidir os métodos didácticos para esta programación didáctica tívéronse en conta os seguintes enfoques:

- **Modelo constructivista:** Tomando como idea principal que o coñecemento é unha construción persoal na que o/a alumno/a elabora significados propios a partir duns coñecementos previos, a través dunha actividade intelectual e práctica.
- **Aprendizaxe significativa:** Este modelo de aprendizaxe está moi relacionado co constructivista, xa que a adquisición de coñecemento polo alumno realízase construíndo sobre os seus propios esquemas, sumando información sobre a que xa ten, que lle será útil para aplicar noutras situacións.

Para que esto se produza, debemos ter en conta ao longo de toda actividade:

- a) Que o alumnado teña unha boa actitude, algo que se consegue facéndolle ver que o que están a facer ten sentido, é dicir ten unha razón, unha finalidade, así como fomentando o bo clima de clase, a autoconfianza, etc.
- b) Que o que se ensine presente unha estrutura lóxica dentro da materia, enfocando o traballo de forma globalizadora.
- c) Que as novas aprendizaxes se relacionen cos coñecementos previos, é dicir, os contidos deben ter significatividade psicolóxica.
- d) Que sexan conscientes da importancia do estudo individual, fomentando o interese e o respecto polo hábito de estudo e ensinándolles a maneira de que ese tempo sexa eficiente.

6. Atención á diversidade

A diversidade constitúe un valor que enriquece e diversifica a realidade, esixindo no plano educativo unha maior atención por parte do profesorado.

É un feito que os alumnos que acceden a un conservatorio presentan diferenzas individuais e non todos os alumnos aprenden ao mesmo ritmo nin teñen as mesmas capacidades, polo que será labor do profesorado adecuar a práctica docente ás necesidades e características do alumnado.

Para dar resposta á diversidade, desde a clase de percusión teremos en conta as seguintes pautas:

- Traballar con materiais abertos e flexibles, que plantexen diversas estratexias para o logro dos coñecementos.
- Ter en conta as diferenzas individuais e de grupo que se detectan na avaliación inicial: os intereses dos nenos, o contacto que tiveron coas actividades, as destrezas adquiridas, etc.
- Buscar orientación externa, de ser necesario, co propio centro como mediador.
- Respetar o ritmo de aprendizaxe de cada alumno.
- Diversificar as actividades para lograr os obxectivos.
- Plantexar actividades de diferente dificultade e integrar aos alumnos na máis apropiada ao seu nivel.
- Fomentar a pedagogía do éxito, é dicir, valorar os pequenos logros de cada un e considerar positivamente o seu proceso de aprendizaxe.
- Potenciar o traballo das actitudes para lograr o respecto de todos

A atención á diversidade constitúe un indicador moi positivo da saúde do noso sistema educativo, xa que un sistema que tamén intenta dar resposta a todos eses nenos e nenas con deficiencias a nivel persoal e con características cognitivas por encima da media, é un sistema educativo cercano ás necesidades reais do educando. Neste sentido a nosa programación didáctica intentará establecer os instrumentos necesarios, en consonancia cos outros documentos do centro, para lograr unha educación musical comprensiva e de calidade.

7. Temas transversais

A nosa materia tamén trata esta serie de elementos transversais que son abordados desde cada unha das diferentes asignaturas que comprenden o currículo das ensinanzas de réxime especial de música, e que nos dan a oportunidade de reflexionar sobre a dimensión máis persoal da educación.

7.1 Educación en valores

Á hora de abordar a educación en valores seguiranse as seguintes consignas:

- A **educación ambiental** tratarémola a través do coidado pola produción excesiva de sons por parte do alumnado, a concienciación sobre contaminación acústica, e a través da importancia que se lle debe de dar ao silencio como marco de calquera actividade musical.
- En canto á **educación para a saúde**, abordarémola a través da práctica corporal, aprendendo a apreciar e valorar o propio corpo e as súas posibilidades de movemento, tendo en conta e incidindo sobre a educación postural e a adquisición dun correcto tono muscular. Ademáis, a música, polos seus compoñentes afectivos, fisiolóxicos e intelectuais, tamén incide de forma positiva no equilibrio persoal e anímico das persoas.
- No referente á **educación para a igualdade de sexos**, partiremos de que a música non está relacionada co sexo do alumnado, e de que toda actividade musical en grupo partirá do principio de integración, de colaboración e de respecto mutuo entre os integrantes da clase independentemente do sexo ao que pertencen.
- A **educación para a paz e a tolerancia** traballarase a partir de pezas doutras culturas e das relacións que se establezan coas persoas da contorna.
- A **educación para o lecer** traballarase a partir do concepto productivo do ocio, a través da asistencia a concertos, audicións, recitais e outras actividades culturais, ademáis de fomentar a escoita de música e a lectura de libros relacionados co traballado en clase.
- En canto á **educación do consumidor** trataremos que o alumnado adquiera unha actitude crítica ante o fenómeno musical, axudándolles a forxar un criterio á hora de decantarse por diferentes versións, e propiciando dese modo un aumento da súa capacidade de elección á hora de consumir música.
- Para rematar, a **educación moral e cívica** abordarémola ao ter presente o respecto ás normas e a necesidade da súa existencia como poden ser á hora de tocar en grupo: a entrada simultánea, o mante-

mento do plano sonoro adecuado, a actitude de escoita e respecto aos demais... Todas estas normas estarían referidas aos compañeiros, ao material da aula, ao profesor, etc.

7.2 Tratamento das tecnoloxías da información e da comunicación (TIC's)

Hoxe en día é difícil pensar nun modelo pedagóxico que non se complemente cos recursos tecnolóxicos, permitindo unha formación máis completa e posibilitando unha renovación na pedagogía e na didáctica. A educación ten que avanzar ao paso da sociedade co fin de enriquecerse mutuamente.

A web do centro e as súas redes sociais (facebook, twiter,youtube,soundcloud) serán o marco de referencia onde se atopen aquelas informacións que sexan de utilidade para toda a comunidade escolar, ademais de servir para a difusión de actividades que organice o centro.

Ademais hai unha series de recursos dispoñibles na rede que poden cumprir unha función de axuda didáctica para o profesor e para o alumno.

1.Educativos

<http://guidoblogs.org/> Conxunto de Blogs de profesores de conservatorios e escolas de música.

<http://www.miclasedepiano.com/index.html>

<http://www.entre88teclas.com>

2.Partituras de libre acceso

<http://imslp.org/> Petrucci Music Library

<http://en.scorser.com/D/Everything.html> Scorser

3. Audición de repertorio:

<https://www.youtube.com>

<https://www.spotify.com/es/>

8. Actividades culturais e de promoción das ensinanzas

Dentro da Sección II do Proxecto Educativo de Centro do noso conservatorio, referente ás normas de organización e funcionamento, e concretamente no título cuarto do capítulo 4, establécese que estas actividades se poderán clasificar en actos institucionais, cursos e clases maxistras, audicións e outros.

O alumnado de Piano Complementario terá o dereito de asistir, aínda que non a obriga, ás actividades culturais e de promoción das ensinanzas que se organicen dende o Departamento de tecla.

A organización de todas as actividades extraordinarias e complementarias do conservatorio correspóndenlle, como norma xeral, ao Equipo de Actividades Culturais e á Vicedirección como coordinadora do dito equipo. Para todas estas actividades agás as audicións de aula (non sendo casos especiais que así o requiran), establecerase un plan de actuación que pode ser consultado no artigo 36º do título cuarto da sección do Proxecto Educativo do Centro anteriormente citado.

8.1 Actos institucionais

No curso académico 2003/2004 decidiuse iniciar a institucionalización dunha serie de concertos, de xeito que pasaran a formar parte da programación estable do centro. Seguindo esta liña de continuidade, as posibles participacións do Departamento de Tecla serían nos seguintes actos:

- Concerto de apertura do Curso Académico: Terá lugar ao inicio do curso.
- Concertos Benéficos: en colaboración con entidades benéficas, coa posibilidade de recadación de donativos. Así mesmo, intentarase celebrar fóra do centro, nalgún lugar que garanta a maior difusión posible.
- Ciclos de concertos, como por exemplo o Ciclo de Primavera onde cada ano se convida a solistas e agrupacións tanto externas como con participación dalgún membro do claustro.
- Acto de graduación: Alumnado que remata os estudos do 4º curso do grao elemental e o 6º curso do grao profesional.

Ademais das actividades que se realicen no seo do propio centro, intentarase celebrar concertos en salas ou espazos que permitan unha maior proxección da nosa tarefa profesional.

8.2 Cursos e clases maxistras

Os cursos e clases maxistras que se desexen organizar, unha vez aprobados no seo do departamento correspondente trasladaranse ao Consello Escolar onde se debaterán, e se son autorizados pasarán a ter a consideración de actividades extraescolares ou complementarias do centro.

No caso de que o Departamento de Tecla teña algunha proposta, esta deberá ser tratada no mes de setembro e será incluída na Programación Xeral Anual. As propostas posteriores a esta data, poderán terse en conta, sempre que sexan autorizadas polo Consello Escolar.

No caso de haber orzamento para as actividades, será o Consello Escolar quen estableza os criterios de distribución do mesmo.

8.3 Audicións

Atendendo ao que se contempla no currículo de Grao Profesional, cada departamento organizará audicións de alumnos que se celebrarán de forma continuada ao longo do curso. Ditas audicións serán públicas e se realizarán en tres períodos ao longo do curso, coordinadas pola Vicedirección.

Solicitarase dos departamentos colaboración para a elaboración de calendarios coas propostas de datas para as diferentes audicións que se queiran organizar ao longo do curso. Estas propostas serán estudadas pola Vicedirección para poder adxudicar datas, espazos e horarios definitivos.

O Departamento de Tecla poderá organizar audicións, que poderán ser tanto de aula como no auditorio do centro, ao longo do curso nas que o alumnado poderá participar como mostra do traballo realizado na clase, interpretando a ou as obras que o seu profesor lle asigne.

8.4 Outros

O centro colabora con entidades públicas e privadas participando en eventos organizados por estes, como son os “Premios Honoríficos David Russell”, ou os concertos pedagóxicos para colexios, entre outros, nos que o Departamento de Tecla podería propoñer alumnado para a súa inclusión nestas actividades.

9. Secuenciación por cursos

A continuación desenvólvese a programación didáctica de Piano Complementario do grao profesional por cursos.

9.1 Curso: 3º de grao profesional

9.1.1 Obxectivos

- Iniciarse no estudo e a práctica do piano, como valioso e útil elemento na súa formación global como músico.
- Desenvolver as capacidades de expresión e percepción a través dun novo medio.
- Coñece-las características e posibilidades sonoras do instrumento.
- Desenvolver, de xeito adecuado a este nivel, a capacidade de comprensión polifónica e contrapuntística e a súa realización práctica sobre o teclado.
- Adquirir un grao de destreza na execución que permita desenvolverse coa maior soltura posible no teclado, en obras da dificultade propia deste primeiro curso.
- Alcanzar progresivamente rapidez de reflexos na lectura a primeira vista.
- Improvisar melodicamente no teclado sobre estruturas harmónicas básicas.
- Coñecer e realizar diferentes tipos de acompañamento sinxelos, adaptándoos a unha estrutura harmónica determinada.
- Inventar motivos melódicos desenrolados a partir dun proceso de pregunta-resposta.

9.1.2 Contidos

Contidos xerais:

- Posición “Base” na execución pianística.
- Percepción interna da propia relaxación e da utilización consciente do peso do brazo.
- Desenvolvemento da técnica dixital (independencia, coordinación, velocidade, forza e resistencia nos movementos articulares dos dedos).

- Desenvolvemento da técnica braquial (caída e lanzamento de antebrazo e brazo, movementos de rotación da man, desprazamentos laterais...).
- Principios de dicitación pianística.
- Práctica dos diversos modos de pulsación e ataque en función da dinámica, o fraseo e o sentido musical.
- Coñecemento do instrumento.
- Coñecemento dos pedais e as súas funcións.
- Interpretación de obras a dúas ou catro mans.
- Lectura harmónica (acordes e as súas inversións, enlaces dos mesmos, modelos de acompañamento diversos adaptados a cada estrutura).
- Lectura contrapuntística.
- Lectura de partituras a primeira vista.
- Realización de acompañamentos de melodías instrumentais ou vocais.
- Elaboración de melodías e acompañamentos sobre estruturas harmónicas dadas.
- Análise harmónica de fragmentos sinxelos de música para teclado.

Contidos específicos:

Técnica:

- Adquisición e desenvolvemento de hábitos de postura e relaxación axeitados á execución pianística (brazo, antebrazo, man, etc.)
- Dicitación de escalas e acordes básicos.
- Articulacións (legato, staccato, portato, etc.).
- Diferenciación dinámica básica (piano-forte).
- Nocions básicas de fraseo.
- Nocions básicas de pedalización.

Lectura a Vista:

- A dúas claves (Sol e Fa en cuarta liña), con valores longos e ámbito reducido para ambas mans.
- Tonalidades traballadas no apartado de acompañamento e improvisación.
- Alternancia na participación de ambas mans.
- Lectura harmónica: melodías con acompañamentos sinxelos.

- Lectura contrapuntística: movementos paralelos e contrarios.

Acompañamento e Improvisación:

- Cifrado funcional.
- Graos tonais (I,IV,V e V7).
- Enlaces harmónicos.
- Estructuras harmónicas de catro e oito compases: I-I-V-I/I-V-V-I/I-IV-V-I/I-I-V-V/V-V-I-I-/IV-I-V-I, etc.
- Frase, semifrase. Análise de partituras sinxelas de pouca extensión.
- Acompañamento de melodías nas tonalidades citadas, desenvolvendo patróns rítmicos de acompañamento sinxelos a dúas mans e coa man esquerda soa, empregando os graos sinalados.
- Tonalidades: DoM-SolM-ReM-FaM e os seus relativos menores.
- Improvisación melódica con notas reais. Improvisación coa escala pentatónica.
- Inicio á utilización das notas de adorno (nota de paso, floreo, apoiatura)
- Iniciación ao cifrado americano.
- Composición de pequenas pezas con formas simples en base a estruturas harmónicas dadas.
- Achegamento ao transporte dende a comprensión harmónica.

Interpretación:

- Estudo de pequenas pezas de diversos estilos adecuadas ó nivel deste curso.

9.1.3 **Avaliación**

En termos xerais, a avaliación terá un carácter eminentemente formativo co fin de detectar as dificultades no instante en que se produzan e ofrecer medidas de reforzo en calquera momento do curso.

Para elo utilizaranse procedementos e ferramentas variados que permitirán valorar o que se quere medir en cada caso, e que serán determinados polo propio profesor/a en función da adecuación cos obxectivos e os contidos que pretenda avaliar.

A avaliación do proceso de aprendizaxe rexirase por unha serie de principios

xerais como son a obxectividade, tendo en conta a dificultade de avaliar unha disciplina artística, a transparencia, xa que se aplicarán os criterios de calificación contidos nesta programación didáctica, e a accesibilidade, dado que alumnado e familias disporán de toda a información relacionada coa súa avaliación ao longo de todo o proceso de ensinanza-aprendizaxe sin limitarse unicamente á calificación trimestral ou final.

9.1.3.1 Criterios de avaliación

- Ler textos a primeira vista.
- Mostrar nos estudos e obras a capacidade de aprendizaxe progresiva individual.
- Interpretar obras de acordo cos criterios de estilo correspondentes.
- Actuar como membro dun drupo e manifestar a capacidade de tocar ao mesmo tempo que escoita e se adapta ao resto dos instrumentos.
- Chegar a través da análise á estrutura harmónica interna dun fragmento de partitura para teclado.
- Reducción harmónica dun fragmento sinxelo de música escrita para un instrumento polifónico.
- Lectura simplificada de obras ou fragmentos con disposicións harmónicas típicamente pianísticas.
- Interpretación dunha partitura participando dentro dun grupo de instrumentos ou acompañando a un solista.

9.1.3.2 Mínimos esixibles

- Interpretar 6 pezas/obras de pequeno formato ou 3 de maior formato adecuadas ao nivel deste curso.
- Acompañar melodias nas tonalidades e con estruturas harmónicas esixidas nos contidos do curso.
- Leer a vista nas tonalidades segundo os contidos esixidos do curso.

9.1.3.3 Procedementos e ferramentas de avaliación

A avaliación da disciplina será continua e nela o profesor valorará de forma constante o progreso que o alumno/a vai experimentando durante todo o curso, así como a súa actitude e asistencia, recollendo dita información no caderno de aula. Para a avaliación das probas o audicions utilizarase a folla de calibración (Ver anexo 12.2).

9.1.3.4 Criterios de cualificación

Interpretación de obras	30%
Lectura a vista	10 %
Acompañamiento de melodías e improvisación	20%
Trabajo diario y actitud	40 %

9.1.4 Criterios para a concesión de ampliación de matrícula

- Demostrar que ten adquiridos os obxectivos específicos ou capacidades de tódalas materias do curso actual. O profesorado titor será o encargado de propoñer a ampliación de matrícula solicitando unha reunión do profesorado de todas as materias do curso elevando a proposta o seu departamento.
- Amosar as adecuadas capacidades de aprendizaxe para superar o curso actual e ao que aspira a acceder. O profesorado das distintas materias acordarán, a través dun informe de ampliación de matrícula cunha cualificación numérica, as capacidades de aprendizaxe e a adquisición dos obxectivos específicos dentro dos prazos marcados polo Centro para dito proceso.
- Obter unha cualificación positiva de todas as materias do curso actual. O informe para ampliación de matrícula será presentado polo xefe de departamento a dirección do Centro previamente o consello escolar

9.1.5 Medidas de recuperación

Consistirá nunha proba onde alumnado deberá presentar toda a materia que corresponda a avaliación en cuestión, sendo o profesorado o encargado de designar os contidos e as pezas a interpretar na proba.

9.1.5.1 Procedementos de recuperación ordinarios

Proba por perda de avaliación continua en Xuño: O número de faltas no curso que provocan a perda de avaliación continua (xustificadas e sen xustificar) será de 9. O alumno terá dereito a un exame no mes de Xuño. O profesor realizará un exame de carácter privado o público, e o repertorio esixido quedará indicado no informe de materia non superada según o criterio do mesmo profesor de acordo coa programación . A nota resultante da proba será a que figure como cualificación final da materia no curso na convocatoria de Xuño.

Faltas Xustificadas			Faltas sen Xustificar		
	Por Trimestre	Total Curso		Por Trimestre	Total Curso
Materias de 1 sesión semanal	3	9	Materias de 1 sesión semanal	2	6
* Non se poderá superar o número de faltas xustificadas ou sen xustificar, pois acumúlanse ámbalas categorías, así mesmo nunca poderá excederse ou máximo establecido para as faltas xustificadas, xa sexa non trimestre, ou non total do curso.					

9.1.5.2 Probas extraordinarias de setembro

O alumnado que non supere a materia de piano en Xuño terá dereito a unha proba extraordinaria no mes de setembro. Será o seu profesor o que lle indique, no informe de materia non superada, o repertorio a presentar nesta proba, de acordo coa Programación do curso no que se atope o alumno.

9.1.6 Recursos didácticos

Este Departamento non establece ningún texto ou repertorio como obrigatorio, deixando a criterio de cada profesor os máis adecuados tendo en conta esta programación didáctica e as peculiaridades e necesidades de cada alumno/a.

- Piano Complementario. 4 Vol. I, II, III, IV. Emilio Molina.
- Piano Práctico. 1º A, 1º B, 2º A, 2º B. A. Sánchez Peña.
- El Piano. Tchokov-Gemiu
- Método Europeo vol. 1, 2 y 3. F. Emonts
- De Bach a Stravinsky. A. Zipilivan
- Mikrokosmos I, II y III. B. Bartok
- Piezas fáciles, OP. 39, Op.. 89. Kabalevski
- Una docena al día. Edna Mae Burnam
- Los cinco dedos, Op. 777. C. Czerny
- Estudos Op.. 599. C. Czerny
- Cuadernos de Adriana. Antón García Abril
- Estudos. Duvernoy
- Estudos Op. 100. Burgmuller
- De Bach a Stravinsky. A. Zipilivan
- For Children. B. Bartok
- Álbum de Ana Magdalena Bach

- Sonatinas. Clementi
- Estudios. Burgmuller
- Álbum de la juventud Op.68. Schumann
- Álbum de la juventud. Tchaikovski
- 25 estudios fáciles para piano Op. 100 Burgmuller. Análisis y metodología de trabajo (E. Molina)
- Basic Jazz. Piano a 4 manos. (2 Vol.) Manel Camp
- Ejercicios para piano complementario. 4 vol. Eva. M. Gómez Gutiérrez
- El piano. Improvisación y acompañamiento. 3 vol. E. Molina
- Improvisación al piano. 2 vol. E. Molina
- Pequeño compositor. 2 vol. Isabel Medina
- Método de Piano Complementario .Luís García Vegas

9.2 Curso: 4º de grao profesional

9.2.1 Obxectivos

- Amplialos coñecementos teóricos e prácticos adquiridos nesta materia durante o primeiro curso.
- Desenvolver as capacidades de expresión e percepción co instrumento.
- Coñece-las características e posibilidades sonoras do instrumento.
- Desenvolver, de modo axeitado a este nivel, a capacidade de comprensión polifónica e contrapuntística e a súa realización práctica sobre o teclado.
- Adquirir un grao de destreza na execución que permita desenvolverse coa maior soltura posible no teclado, en obras da dificultade propia deste segundo curso.
- Potencia-la habilidade na lectura a primeira vista.
- Improvisar no teclado sobre estruturas harmónicas básicas.
- Coñecer e realizar diferentes tipos de acompañamento sinxelos, adaptándoos a unha estrutura harmónica determinada.
- Inventar motivos melódicos desenrolados a partir dun proceso de pregunta-resposta.
- Interpretar obras de características e estilos diferentes.
- Integrarse en dúos ou ben como acompañante de formacións instrumentais e/ou vocais, coa esixencia dunha perfecta adaptación musical cos compañeiros.

9.2.2 Contidos

Contidos xerais:

- Principios básicos da técnica pianística.
- Percepción interna da propia relaxación e da utilización consciente do peso do brazo.
- Desenvolvemento da técnica dixital (independencia, coordinación, velocidade, forza e resistencia nos movementos articulares dos dedos).

- Desenvolvemento da técnica braquial (caída e lanzamento de antebrazo e brazo, movementos de rotación da man, desprazamentos laterais...).
- Principios de dicitación pianística.
- Práctica dos diversos modos de pulsación e ataque en función da dinámica, o fraseo e o sentido musical.
- Coñecemento do instrumento.
- Coñecemento dos pedais e as súas funcións.
- Interpretación de obras a dúas ou catro mans.
- Lectura harmónica (acordes e as súas inversións, enlaces dos mesmos, modelos de acompañamento diversos adaptados a cada estrutura).
- Lectura contrapuntística.
- Lectura de partituras a primeira vista.
- Realización de acompañamentos de melodías instrumentais ou vocais.
- Elaboración de melodías e acompañamentos sobre estruturas harmónicas dadas.
- Análise harmónica de fragmentos sinxelos de música para teclado.

Contidos específicos:

Técnica:

- Adquisición e desenvolvemento de hábitos de postura e relaxación axeitados á execución pianística (brazo, antebrazo, mano, etc.)
- Dicitación de escalas e acordes nas tonalidades empregadas.
- Ampliación no traballo coas articulacións: sfz, ^, -, etc..
- Diferenciación dinámica (pp-p-mp-mf-f-ff).
- Traballo con outros elementos expresivos como ritardandos, crescendos, diminuendos, etc.
- Nocions básicas de fraseo.
- Nocions básicas de pedalización.

Lectura a Vista:

- Profundización na práctica da lectura a vista nun ámbito reducido.
- Simultaneidade na participación das mans.
- Lectura harmónica: melodías acompañadas con acordes despregados na man esquerda (baixo de Alberti, arpexos, etc.)

- Tonalidades traballadas noutros apartados.
- Lectura contrapuntística: movementos paralelos e contrarios; máis de unha voz en cada man, en fragmentos breves.

Acompañamento e improvisación:

- Acordes I-V-II-VI-V₇.
- Enlaces harmónicos: Traballar as tres posicións do acorde cos enlaces harmónicos derivados de elas. Inicio ao traballo con inversións (primeira inversión na dominante). Inicio ao uso das dominantes secundarias (V/V).
- Desenvolvemento de patróns rítmicos de acompañamento a dúas mans e coa man esquerda soa.
- Estructuras harmónicas de 8 e 16 compases.
- Patróns rítmicos de complexidade crecente: figuracións en corcheas, baixos de Alberti, arpejos, etc.
- Novas tonalidades: LaM-MiM-Mib-Sib e os seus relativos menores.
- Análisis formal de obras de maior duración: Formas binarias: A-B. Formas ternarias: A-B-A.
- Improvisación melódica: Emprego de motivos melódicos con notas extrañas (notas de paso, floreos e apoiaturas) e a súa adaptación por transporte e por enlace harmónico.
- Ampliación do traballo co cifrado americano: Repertorio de música tradicional (folklórico). Repertorio de música pop-rock.
- Traballo de dedución melódico-harmónica a través da audición, de pezas do repertorio popular en xeral e a súa interpretación.
- Composición de pequenas pezas con formas simples en base a estruturas harmónicas dadas.
- Achegamento ao transporte. Transporte de pequenos fragmentos ou pezas de pouca dificultade a distintos intervalos, baseándose na comprensión harmónica.

Interpretación:

- Estudo de pequenas pezas de diversos estilos adecuadas ó nivel deste curso.

9.2.3 Avaliación

En termos xerais, a avaliación terá un carácter eminentemente formativo co fin de detectar as dificultades no instante en que se produzan e ofrecer medidas de reforzo en calquera momento do curso.

Para elo utilizaranse procedementos e ferramentas variados que permitirán

valorar o que se quere medir en cada caso, e que serán determinados polo propio profesor/a en función da adecuación cos obxectivos e os contidos que pretenda avaliar.

A avaliación do proceso de aprendizaxe rexirase por unha serie de principios xerais como son a obxectividade, tendo en conta a dificultade de avaliar unha disciplina artística, a transparencia, xa que se aplicarán os criterios de calificación contidos nesta programación didáctica, e a accesibilidade, dado que alumnado e familias disporán de toda a información relacionada coa súa avaliación ao longo de todo o proceso de ensinanza-aprendizaxe sin limitarse unicamente á calificación trimestral ou final.

9.2.3.1 Criterios de avaliación

- Ler textos a primeira vista.
- Mostrar nos estudos e obras a capacidade de aprendizaxe progresiva individual.
- Interpretar obras de acordo cos criterios de estilo correspondentes.
- Actuar como membro dun drupo e manifestar a capacidade de tocar ao mesmo tempo que escoita e se adapta ao resto dos instrumentos.
- Chegar a través da análise á estrutura harmónica interna dun fragmento de partitura para teclado.
- Redución harmónica dun fragmento sinxelo de música escrita para un instrumento polifónico.
- Lectura simplificada de obras ou fragmentos con disposicións harmónicas típicamente pianísticas.
- Interpretación dunha partitura participando dentro dun grupo de instrumentos ou acompañando a un solista.

9.2.3.2 Mínimos esixibles

- Interpretar 6 pezas/obras de pequeno formato ou 3 de maior formato adecuadas ao nivel deste curso.
- Acompañar melodias nas tonalidades e con estruturas harmónicas esixidas nos contidos do curso.
- Leer a vista nas tonalidades segundo os contidos esixidos do curso.

9.2.3.3 Procedementos e ferramentas de avaliación

A avaliación da disciplina será continua e nela o profesor valorará de forma constante o progreso que o alumno/a vai experimentando durante todo o curso,

así como a súa actitude e asistencia, recollendo dita información no caderno de aula. Para a avaliación das probas o audicions utilizarase a folla de calibración (Ver anexo 12.2).

9.2.3.4 Criterios de cualificación

Interpretación de obras	30%
Lectura a vista	10 %
Acompañamiento de melodías e improvisación	20%
Trabajo diario y actitud	40 %

9.2.4 Criterios para a concesión de ampliación de matrícula

- Demostrar que ten adquiridos os obxectivos específicos ou capacidades de tódalas materias do curso actual. O profesorado titor será o encargado de propoñer a ampliación de matrícula solicitando unha reunión do profesorado de todas as materias do curso elevando a proposta o seu departamento.
- Amosar as adecuadas capacidades de aprendizaxe para superar o curso actual e ao que aspira a acceder.
- profesorado das distintas materias acordarán, a través dun informe de ampliación de matrícula cunha cualificación numérica, as capacidades de aprendizaxe e a adquisición dos obxectivos específicos dentro dos prazos marcados polo Centro para dito proceso.
- Obter unha cualificación positiva de todas as materias do curso actual. O informe para ampliación de matrícula será presentado polo xefe de departamento a dirección do Centro previamente o consello escolar

9.2.5 Medidas de recuperación

Consistirá nunha proba onde alumnado deberá presentar toda a materia que corresponda a avaliación en cuestión, sendo o profesorado o encargado de designar os contidos e as pezas a interpretar na proba.

9.2.5.1 Procedementos de recuperación ordinarios

Proba por perda de avaliación continua en Xuño: O número de faltas no curso que provocan a perda de avaliación continua (xustificadas e sen xustificar) será

de 9. O alumno terá dereito a un exame no mes de Xuño. O profesor realizará un exame de carácter privado o público, e o repertorio esixido quedará indicado no informe de materia non superada según o criterio do mesmo profesor de acordo coa programación . A nota resultante da proba será a que figure como cualificación final da materia no curso na convocatoria de Xuño.

Faltas Xustificadas			Faltas sen Xustificar		
	Por Trimestre	Total Curso		Por Trimestre	Total Curso
Materias de 1 sesión semanal	3	9	Materias de 1 sesión semanal	2	6
* Non se poderá superar o número de faltas xustificadas ou sen xustificar, pois acumúlanse ámbalas categorías, así mesmo nunca poderá excederse ou máximo establecido para as faltas xustificadas, xa sexa non trimestre, ou non total do curso.					

9.2.5.2 Probas extraordinarias de setembro

O alumnado que non supere a materia de piano en Xuño terá dereito a unha proba extraordinaria no mes de setembro. Será o seu profesor o que lle indique, no informe de materia non superada, o repertorio a presentar nesta proba, de acordo coa Programación do curso no que se atope o alumno.

9.2.6 Recursos didácticos

Este Departamento non establece ningún texto ou repertorio como obrigatorio, deixando a criterio de cada profesor os máis adecuados tendo en conta esta programación didáctica e as peculiaridades e necesidades de cada alumno/a.

- Piano Complementario. 4 Vol. I, II, III, IV. Emilio Molina.
- Piano Práctico. 1º A, 1º B, 2º A, 2º B. A. Sánchez Peña.
- El Piano. Tchokov-Gemiu
- Método Europeo vol. 1, 2 y 3. F. Emonts
- De Bach a Stravinsky. A. Zipilivan
- Mikrokosmos I, II y III. B. Bartok
- Piezas fáciles, OP. 39, Op.. 89. Kabalevski
- Una docena al día. Edna Mae Burnam
- Los cinco dedos, Op. 777. C. Czerny
- Estudios Op.. 599. C. Czerny
- Cuadernos de Adriana. Antón García Abril
- Estudios. Duvernoy

- Estudos Op. 100. Burgmuller
- De Bach a Stravinsky. A. Zipilivan
- For Children.B. Bartok
- Álbum de Ana Magdalena Bach
- Sonatinas.Clementi
- Estudos. Burgmuller
- Álbum de la juventud Op.68. Schumann
- Álbum de la juventud. Tchaikovski
- 25 estudos fáciles para piano Op. 100 Burgmuller. Análisis y metodología de trabajo (E. Molina)
- Basic Jazz. Piano a 4 manos. (2 Vol.) Manel Camp
- Ejercicios para piano complementario. 4 vol. Eva. M. Gómez Gutiérrez
- El piano. Improvisación y acompañamiento. 3 vol. E. Molina
- Improvisación al piano. 2 vol. E. Molina
- Pequeño compositor. 2 vol. Isabel Medina
- Método de Piano Complementario .Luís García Vegas

9.3 Curso: 5º de grao profesional

9.3.1 Obxectivos

- Amplia-los coñecementos teóricos e prácticos adquiridos nesta materia durante os cursos anteriores.
- Desenvolver as capacidades expresivas e perceptivas.
- Amplia-lo coñecemento das características e posibilidades sonoras do instrumento.
- Desenvolver, de xeito adecuado a este nivel, a capacidade de comprensión polifónica e contrapuntística e a súa realización práctica sobre o teclado.
- Adquirir un grao de destreza na execución que permita desenvolverse coa maior soltura posible no teclado, en obras da dificultade propia deste curso.
- Potencia-la habilidade na lectura a primeira vista.
- Improvisar no teclado sobre estruturas harmónicas dadas.
- Coñecer e realizar diferentes tipos de acompañamento, adaptándoos a unha estrutura harmónica determinada.
- Inventar motivos melódicos desenrolados a partir dun proceso de pregunta-resposta.
- Interpretar obras de características e estilos diferentes.
- Integrarse en dúos ou ben como acompañante de formacións instrumentais e/ou vocais, coa esixencia dunha perfecta adaptación musical cos seus compañeiros.

9.3.2 Contidos

Contidos xerais:

- Principios básicos da técnica pianística.
- Percepción interna da propia relaxación e da utilización consciente do peso do brazo.
- Desenvolvemento da técnica dixital (independencia, coordinación, velocidade, forza e resistencia nos movementos articulares dos dedos).

- Desenvolvemento da técnica braquial (caída e lanzamento de antebrazo e brazo, movementos de rotación da man, desprazamentos laterais...).
- Principios de dicitación pianística.
- Práctica dos diversos modos de pulsación e ataque en función da dinámica, o fraseo e o sentido musical.
- Coñecemento do instrumento.
- Coñecemento dos pedais e as súas funcións.
- Interpretación de obras a dúas ou catro mans.
- Lectura harmónica (acordes e as súas inversións, enlaces dos mesmos, modelos de acompañamento diversos adaptados a cada estrutura).
- Lectura contrapuntística.
- Lectura de partituras a primeira vista.
- Realización de acompañamentos de melodías instrumentais ou vocais.
- Elaboración de melodías e acompañamentos sobre estruturas harmónicas dadas.
- Análise harmónica de fragmentos sinxelos de música para teclado.

Contidos específicos:

Técnica:

- Ampliación dos recursos técnicos traballados durante os dous cursos anteriores según os diferentes estilos e épocas.
- Significado das indicacións dinámicas e as articulacións segundo o estilo.
- Canalización a través do fraseo axeitado das diferentes tensións/distensións musicáis (provocadas polo ritmo, harmonía, progresións, etc.) da partitura.
- Escalas e os arpejos nas tonalidades traballadas no apartado de acompañamento e improvisación.

Lectura a Vista:

- Ampliación do ámbito.
- Lectura de partituras de complexidade crecente previo análisis e comprensión das mesmas.

Acompañamento e improvisación:

- Acordes: todos os graos.
- Acordes de 7ª sobre acordes diferentes ao V.
- Enlaces harmónicos: Ampliación no emprego das inversións. Acordes de 6/4 cadencial. Ampliación no uso das dominantes secundarias. Estructuras harmónicas a partir de 8 compases: Estructuras de Blues e Rock. Estructuras de enlaces por cuartas.
- Patrones rítmicos de complexidade crecente.
- Novas tonalidades: SiM-Fa#-Reb-Lab e os seus relativos menores.
- Formas: análise formal de sonatinas e rondós.
- Improvisación melódica de dificultade crecente.
- Emprego de escalas modales. Relación escala-acorde sobre cifrado americano.
- Emprego do cifrado americano sobre “Standards” de jazz a través de un guión melódico.
- Composición de pezas con formas simples en base a estruturas harmónicas dadas.
- Ampliación do traballo de transporte baseado na comprensión tonal.

Interpretación:

- Estudo de obras de diversos estilos axeitadas ó nivel deste terceiro curso, nas que se abordarán problemas relativos ó fraseo, planos sonoros, distinción de voces en polifonía, dinámicas, etc.

9.3.3 Avaliación

En termos xerais, a avaliación terá un carácter eminentemente formativo co fin de detectar as dificultades no instante en que se produzan e ofrecer medidas de reforzo en calquera momento do curso.

Para elo utilizaranse procedementos e ferramentas variados que permitirán valorar o que se quere medir en cada caso, e que serán determinados polo propio profesor/a en función da adecuación cos obxectivos e os contidos que pretenda avaliar.

A avaliación do proceso de aprendizaxe rexirase por unha serie de principios xerais como son a obxectividade, tendo en conta a dificultade de avaliar unha disciplina artística, a transparencia, xa que se aplicarán os criterios de calificación contidos nesta programación didáctica, e a accesibilidade, dado que alum-

nado e familias disporán de toda a información relacionada coa súa avaliación ao longo de todo o proceso de ensinanza-aprendizaxe sin limitarse unicamente á calificación trimestral ou final.

9.3.3.1 Criterios de avaliación

- Ler textos a primeira vista.
- Mostrar nos estudos e obras a capacidade de aprendizaxe progresiva individual.
- Interpretar obras de acordo cos criterios de estilo correspondentes.
- Actuar como membro dun drupo e manifestar a capacidade de tocar ao mesmo tempo que escoita e se adapta ao resto dos instrumentos.
- Chegar a través da análise á estrutura harmónica interna dun fragmento de partitura para teclado.
- Redución harmónica dun fragmento sinxelo de música escrita para un instrumento polifónico.
- Lectura simplificada de obras ou fragmentos con disposicións harmónicas típicamente pianísticas.
- Interpretación dunha partitura participando dentro dun grupo de instrumentos ou acompañando a un solista.

9.3.3.2 Mínimos esixibles

- Interpretar 6 pezas/obras de pequeno formato ou 3 de maior formato adecuadas ao nivel deste curso.
- Acompañar melodias nas tonalidades e con estruturas harmónicas esixidas nos contidos do curso.
- Leer a vista nas tonalidades segundo os contidos esixidos do curso.

9.3.3.3 Procedementos e ferramentas de avaliación

A avaliación da disciplina será continua e nela o profesor valorará de forma constante o progreso que o alumno/a vai experimentando durante todo o curso, así como a súa actitude e asistencia, recollendo dita información no caderno de aula. Para a avaliación das probas o audicions utilizarase a folla de calibración (Ver anexo 12.2)

9.3.3.4 Criterios de cualificación

Interpretación de obras	30%
Lectura a vista	10 %
Acompañamiento de melodías e improvisación	20%
Trabajo diario y actitud	40 %

9.3.4 Criterios para a concesión de ampliación de matrícula

- Demostrar que ten adquiridos os obxectivos específicos ou capacidades de tódalas materias do curso actual. O profesorado titor será o encargado de propoñer a ampliación de matrícula solicitando unha reunión do profesorado de todas as materias do curso elevando a proposta o seu departamento.
- Amosar as adecuadas capacidades de aprendizaxe para superar o curso actual e ao que aspira a acceder. O profesorado das distintas materias acordarán, a través dun informe de ampliación de matrícula cunha cualificación numérica, as capacidades de aprendizaxe e a adquisición dos obxectivos específicos dentro dos prazos marcados polo Centro para dito proceso.
- Obter unha cualificación positiva de todas as materias do curso actual. O informe para ampliación de matrícula será presentado polo xefe de departamento a dirección do Centro previamente o consello escolar

9.3.5 Medidas de recuperación

Consistirá nunha proba onde alumnado deberá presentar toda a materia que corresponda a avaliación en cuestión, sendo o profesorado o encargado de designar os contidos e as pezas a interpretar na proba

9.3.5.1 Procedementos de recuperación ordinarios

Proba por perda de avaliación continua en Xuño: O número de faltas no curso que provocan a perda de avaliación continua (xustificadas e sen xustificar) será de 9. O alumno terá dereito a un exame no mes de Xuño. O profesor realizará un exame de carácter privado o público, e o repertorio esixido quedará indicado no informe de materia non superada según o criterio do mesmo profesor de acordo coa programación . A nota resultante da proba será a que figure como cualificación final da materia no curso na convocatoria de Xuño.

Faltas Xustificadas			Faltas sen Xustificar		
	Por Trimestre	Total Curso		Por Trimestre	Total Curso
Materias de 1 sesión semanal	3	9	Materias de 1 sesión semanal	2	6

* Non se poderá superar o número de faltas xustificadas ou sen xustificar, pois acumúlanse ámbalas categorías, así mesmo nunca poderá excederse ou máximo establecido para as faltas xustificadas, xa sexa non trimestre, ou non total do curso.

9.3.5.2 Probas extraordinarias de setembro

O alumnado que non supere a materia de piano en Xuño terá dereito a unha proba extraordinaria no mes de setembro. Será o seu profesor o que lle indique, no informe de materia non superada, o repertorio a presentar nesta proba, de acordo coa Programación do curso no que se atope o alumno.

9.3.6 Recursos didácticos

Este Departamento non establece ningún texto ou repertorio como obrigatorio, deixando a criterio de cada profesor os máis adecuados tendo en conta esta programación didáctica e as peculiaridades e necesidades de cada alumno/a.

- Piano Complementario. 4 Vol. I, II, III, IV. Emilio Molina.
- Piano Práctico. 1º A, 1º B, 2º A, 2º B. A. Sánchez Peña.
- El Piano. Tchokov-Gemiu
- Método Europeo vol. 1, 2 y 3. F. Emonts
- De Bach a Stravinsky. A. Zipilivan
- Mikrokosmos I, II y III. B. Bartok
- Piezas fáciles, OP. 39, Op.. 89. Kabalevski
- Una docena al día. Edna Mae Burnam
- Los cinco dedos, Op. 777. C. Czerny
- Estudios Op.. 599. C. Czerny
- Cuadernos de Adriana. Antón García Abril
- Estudios. Duvernoy
- Estudios Op. 100. Burgmuller
- De Bach a Stravinsky. A. Zipilivan
- For Children.B. Bartok
- Álbum de Ana Magdalena Bach

- Sonatinas.Clementi
- Estudos. Burgmuller
- Álbum de la juventud Op.68. Schumann
- Álbum de la juventud. Tchaikovski
- 25 estudos fáciles para piano Op. 100 Burgmuller. Análisis y metodología de trabajo (E. Molina)
- Basic Jazz. Piano a 4 manos. (2 Vol.) Manel Camp
- Ejercicios para piano complementario. 4 vol. Eva. M. Gómez Gutiérrez
- El piano. Improvisación y acompañamiento. 3 vol. E. Molina
- Improvisación al piano. 2 vol. E. Molina
- Pequeño compositor. 2 vol. Isabel Medina
- Método de Piano Complementario .Luís García Vegas

9.4 Curso: 6º de grao profesional

9.4.1 Obxectivos

- Amplia-los coñecementos teóricos e prácticos adquiridos nesta materia durante os cursos anteriores.
- Desenvolver as capacidades expresivas e perceptivas.
- Amplia-lo coñecemento das características e posibilidades sonoras do piano.
- Desenvolver, de xeito adecuado a este nivel, a capacidade de comprensión polifónica e contrapuntística e a súa realización práctica sobre o teclado.
- Adquirir un grao de destreza na execución que permita desenvolverse coa maior soltura posible no teclado, en obras da dificultade propia deste curso.
- Potencia-la habilidade na lectura a primeira vista.
- Improvisar no teclado sobre estruturas harmónicas dadas.
- Coñecer e realizar diferentes tipos de acompañamento, adaptándoos a unha estrutura harmónica determinada.
- Inventar motivos melódicos desenrolados a partir dun proceso de pregunta-resposta.
- Interpretar obras de características e estilos diferentes.
- Integrarse en dúos ou ben como acompañante de formacións instrumentais e/ou vocais, coa esixencia dunha perfecta adaptación musical cos seus compañeiros.

9.4.2 Contidos

Contidos xerais:

- Principios básicos da técnica pianística.
- Percepción interna da propia relaxación e da utilización consciente do peso do brazo.
- Desenvolvemento da técnica dixital (independencia, coordinación, velocidade, forza e resistencia nos movementos articulares dos dedos).

- Desenvolvemento da técnica braquial (caída e lanzamento de antebrazo e brazo, movementos de rotación da man, desprazamentos laterais...).
- Principios de dixitación pianística.
- Práctica dos diversos modos de pulsación e ataque en función da dinámica, o fraseo e o sentido musical.
- Coñecemento do instrumento.
- Coñecemento dos pedais e as súas funcións.
- Interpretación de obras a dúas ou catro mans.
- Lectura harmónica (acordes e as súas inversións, enlaces dos mesmos, modelos de acompañamento diversos adaptados a cada estrutura).
- Lectura contrapuntística.
- Lectura de partituras a primeira vista.
- Realización de acompañamentos de melodías instrumentais ou vocais.
- Elaboración de melodías e acompañamentos sobre estruturas harmónicas dadas.
- Análise harmónica de fragmentos sinxelos de música para teclado.

Contidos específicos:

Técnica:

- Ampliación dos recursos técnicos traballados durante os cursos anteriores.
- Traballarase as Escalas e os arpejos en todas as tonalidades.
- Emprego de recursos técnicos de certa complexidade como oitavas ou notas dobres en fragmentos breves.
- Perfeccionamento do fraseo e dos conceptos estilísticos.

Lectura a Vista:

- Práctica da lectura a vista de carácter harmónico e contrapuntístico.

Acompañamento e improvisación:

- Acordes: Todos os graos. Acordes de 7ª sobre todos o graos; de 7^a de sensible e 7ª disminuída e as súas inversións. Acordes de 9^a. Dominantes secundarias e as súas inversións.

- Estructuras harmónicas: Series de 7as dominantes e diatónicas. Procesos modulantes. Coñecemento e práctica de estruturas de obras coñecidas.
- Patróns rítmicos de complexidade crecente sobre estruturas rítmicas traballadas:
- Ritmos de música pop-rock, latina, popular, jazz, etc..
- Tonalidades: todas.
- Análise formal e interpretación de pezas sinxelas para o seu instrumento con acompañamento de piano.
- Profundización no manexo do cifrado americano.
- Composición de pezas con formas simples en base a estruturas harmónicas dadas.
- Improvisación melódica sobre escalas modais.
- Transporte de pezas ou fragmentos de dificultade crecente, a distintos intervalos, baseándose na comprensión interna da composición musical.

Novas Grafías e Linguaxes Musicais:

- Introducción e achegamento á escritura actual e a súa simboloxía.
- Improvisación e creación de pezas empregando estas grafías.

Interpretación:

- Estudo de obras de diversos estilos axeitadas ó nivel.

9.4.3 **Avaliación**

En termos xerais, a avaliación terá un carácter eminentemente formativo co fin de detectar as dificultades no instante en que se produzan e ofrecer medidas de reforzo en calquera momento do curso.

Para elo utilizaranse procedementos e ferramentas variados que permitirán valorar o que se quere medir en cada caso, e que serán determinados polo propio profesor/a en función da adecuación cos obxectivos e os contidos que pretenda avaliar.

A avaliación do proceso de aprendizaxe rexirase por unha serie de principios xerais como son a obxectividade, tendo en conta a dificultade de avaliar unha disciplina artística, a transparencia, xa que se aplicarán os criterios de calificación contidos nesta programación didáctica, e a accesibilidade, dado que alumnado e familias disporán de toda a información relacionada coa súa avaliación ao longo de todo o proceso de ensinanza-aprendizaxe sin limitarse unicamente á calificación trimestral ou final.

9.4.3.1 Criterios de avaliación

- Ler textos a primeira vista.
- Mostrar nos estudos e obras a capacidade de aprendizaxe progresiva individual.
- Interpretar obras de acordo cos criterios de estilo correspondentes.
- Actuar como membro dun drupo e manifestar a capacidade de tocar ao mesmo tempo que escoita e se adapta ao resto dos instrumentos.
- Chegar a través da análise á estrutura harmónica interna dun fragmento de partitura para teclado.
- Reducción harmónica dun fragmento sinxelo de música escrita para un instrumento polifónico.
- Lectura simplificada de obras ou fragmentos con disposicións harmónicas típicamente pianísticas.
- Interpretación dunha partitura participando dentro dun grupo de instrumentos ou acompañando a un solista.

9.4.3.2 Mínimos esixibles

- Interpretar 6 pezas/obras de pequeno formato ou 3 de maior formato adecuadas ao nivel deste curso.
- Acompañar melodias nas tonalidades e con estruturas harmónicas esixidas nos contidos do curso.
- Leer a vista nas tonalidades segundo os contidos esixidos do curso.

9.4.3.3 Procedementos e ferramentas de avaliación

A avaliación da disciplina será continua e nela o profesor valorará de forma constante o progreso que o alumno/a vai experimentando durante todo o curso, así como a súa actitude e asistencia, recollendo dita información no caderno de aula. Para a avaliación das probas o audicions utilizarase a folla de calibración (Ver anexo 12.2).

9.4.3.4 Criterios de cualificación

Interpretación de obras	30%
Lectura a vista	10 %
Acompañamiento de melodías e improvisación	20%
Trabajo diario y actitud	40 %

9.4.4 Criterios para a concesión de ampliación de matrícula

- Demostrar que ten adquiridos os obxectivos específicos ou capacidades de tódalas materias do curso actual. O profesorado titor será o encargado de propoñer a ampliación de matrícula
- solicitando unha reunión do profesorado de todas as materias do curso elevando a proposta o seu departamento.
- Amosar as adecuadas capacidades de aprendizaxe para superar o curso actual e ao que aspira a acceder. O profesorado das distintas materias acordarán, a través dun informe de ampliación de matrícula cunha cualificación numérica, as capacidades de aprendizaxe e a adquisición dos obxectivos específicos dentro dos prazos marcados polo Centro para dito proceso.
- Obter unha cualificación positiva de todas as materias do curso actual. O informe para ampliación de matrícula será presentado polo xefe de departamento a dirección do Centro previamente o consello escolar

9.4.5 Medidas de recuperación

Consistirá nunha proba onde alumnado deberá presentar toda a materia que corresponda a avaliación en cuestión, sendo o profesorado o encargado de designar os contidos e as pezas a interpretar na proba.

9.4.5.1 Procedementos de recuperación ordinarios

Proba por perda de avaliación continua en Xuño: O número de faltas no curso que provocan a perda de avaliación continua (xustificadas e sen xustificar) será de 9. O alumno terá dereito a un exame no mes de Xuño. O profesor realizará un exame de carácter privado o público, e o repertorio esixido quedará indicado no informe de materia non superada según o criterio do mesmo profesor de

acordo coa programación . A nota resultante da proba será a que figure como cualificación final da materia no curso na convocatoria de Xuño.

Faltas Xustificadas			Faltas sen Xustificar		
	Por Trimestre	Total Curso		Por Trimestre	Total Curso
Materias de 1 sesión semanal	3	9	Materias de 1 sesión semanal	2	6
* Non se poderá superar o número de faltas xustificadas ou sen xustificar, pois acumúlanse ámbalas categorías, así mesmo nunca poderá excederse ou máximo establecido para as faltas xustificadas, xa sexa non trimestre, ou non total do curso.					

9.4.5.2 Probas extraordinarias de setembro

O alumnado que non supere a materia de piano en Xuño terá dereito a unha proba extraordinaria no mes de setembro. Será o seu profesor o que lle indique, no informe de materia non superada, o repertorio a presentar nesta proba, de acordo coa Programación do curso no que se atope o alumno.

9.4.6 Recursos didácticos

Este Departamento non establece ningún texto ou repertorio como obrigatorio, deixando a criterio de cada profesor os máis adecuados tendo en conta esta programación didáctica e as peculiaridades e necesidades de cada alumno/a.

- Piano Complementario. 4 Vol. I, II, III, IV. Emilio Molina.
- Piano Práctico. 1º A, 1º B, 2º A, 2º B. A. Sánchez Peña.
- El Piano. Tchokov-Gemiu
- Método Europeo vol. 1, 2 y 3. F. Emonts
- De Bach a Stravinsky. A. Zipilivan
- Mikrokosmos I, II y III. B. Bartok
- Piezas fáciles, OP. 39, Op.. 89. Kabalevski
- Una docena al día. Edna Mae Burnam
- Los cinco dedos, Op. 777. C. Czerny
- Estudios Op.. 599. C. Czerny
- Cuadernos de Adriana. Antón García Abril
- Estudios. Duvernoy
- Estudios Op. 100. Burgmuller
- De Bach a Stravinsky. A. Zipilivan

- For Children. B. Bartok
- Álbum de Ana Magdalena Bach
- Sonatinas. Clementi
- Estudios. Burgmuller
- Álbum de la juventud Op.68. Schumann
- Álbum de la juventud. Tchaikovski
- 25 estudios fáciles para piano Op. 100 Burgmuller. Análisis y metodología de trabajo (E. Molina)
- Basic Jazz. Piano a 4 manos. (2 Vol.) Manel Camp
- Ejercicios para piano complementario. 4 vol. Eva. M. Gómez Gutiérrez
- El piano. Improvisación y acompañamiento. 3 vol. E. Molina
- Improvisación al piano. 2 vol. E. Molina
- Pequeño compositor. 2 vol. Isabel Medina
- Método de Piano Complementario .Luís García Vegas

10. Procedementos de avaliación e seguimento da programación didáctica

---

Seguindo as instrucións que se recollen no artigo 2º da orde do 8 de Febreiro de 2008 pola que se regula a avaliación e cualificación do alumnado que cursa as ensinanzas profesionais de música na Comunidade Autónoma de Galicia, e que indican que “[...]a avaliación terá un carácter formativo e orientador do proceso educativo e proporcionará unha información constante que permita mellorar tanto os procesos coma os resultados da intervención educativa[...]”, este departamento leva a cabo unha tripla avaliación: do proceso de aprendizaxe (que se desenvolveu no apartado correspondente de cada curso), da programación didáctica e da nosa labor docente.

O seguimento e avaliación das programacións será rexistrado por cada docente e tratado nas reunións periódicas do departamento, quedando constancia na acta daquelas desviacións e modificacións acordadas. Estas ideas e propostas de mellora serán incluídas na memoria final do departamento, xa que servirán de base para a elaboración da programación didáctica do vindeiro curso.

Por outra banda, a misión da Comisión de Coordinación Pedagóxica será a de garantir que as programacións didácticas dos distintos departamentos presenten coherencia secuencial entre todas elas, e indicar, se é o caso, as modificacións pertinentes que deberán ser realizadas polos departamentos.

Dende o Departamento de Percusión para avaliar a nosa programación didáctica teremos en conta os seguintes aspectos:

- **Obxectivos:** Adecuación ás necesidades específicas do alumnado e do Proxecto Educativo do Centro
- **Contidos:** Validez na súa elección con respecto aos obxectivos plantexados e adecuación ao nivel do alumnado
- **Actividades:** Atención á diversidade das capacidades e adecuación aos intereses do alumnado e aos seus ritmos de aprendizaxe
- **Criterios metodolóxicos:** A adecuación e coherencia dos mesmos
- **Os medios e recursos:** Avaliación dos criterios para a elección dos medios e recursos didácticos e a súa adecuación aos obxectivos propostos.
- **A avaliación:** Comprobarase a idoneidade e a adecuación entre criterios de avaliación, técnicas e procedementos, así como entre os criterios de avaliación, contidos e obxectivos
- **alumnado:** A relación co alumnado, ademais do clima de convivencia e traballo.

11. Procedementos para realizar a avaliación interna do departamento

---

Do mesmo xeito que se indica no punto anterior, a avaliación do labor docente supón un dos tres elementos a avaliar dentro do noso sistema educativo xunto co proceso de aprendizaxe e a programación didáctica.

Será misión do profesorado realizar a análise dos datos que obteña trala avaliación do alumnado e da programación didáctica para realizar as diferentes adaptacións ou adecuacións das estratexias metodolóxicas co fin de mellorar os resultados acadados.

Para levar a cabo este proceso contarase tamén coa análise das enquisas de satisfacción do alumnado como vía alternativa ás clases para obter datos directos relativos á súa función.

Nas reunións do departamento trataranse todos estes puntos ademais dos que o profesorado considere relevantes, sen descoidar aspectos como os recursos materiais e persoais dos que dispón o propio departamento para ofrecer unha ensinanza de calidade, trasladando á Comisión de Coordinación Pedagóxica todo aquilo que se estime oportuno.

12. ANEXOS

12.1 Probas de acceso a outros cursos de grao profesional

Consultar o documento de información das probas de acceso ao centro na páxina web do conservatorio <http://centros.edu.xunta.es/cmusprofesionalvigo/>

12.2 Folla de calibración para audicións e/ou probas instrumentais

Indicadores	Porcentaxe	Nota
Hábito postural e control da respiración	20%	
Adecuación á partitura	20%	
Calidade do son e/ou afinación	20%	
Interpretación	25%	
Actitude	15%	